

Vlastiveda

pre 3. ročník
základnej
školy

Obsah

ŠKOLA A JEJ OKOLIE

Miesto, kde žijem a učím sa	4
Bezpečná cesta do školy	6
Miestna krajina, obec	8
Prišla jeseň	10

NAŠA OBEC

Život v obci – mesto a dedina	12
Doprava v obci	14
Spomienka na našich predkov	16
Orientácia podľa poludňajšieho tieňa	18
Orientácia podľa svetových strán	19
Orientácia v obci podľa významných objektov	20
Orientácia podľa plánu obce	22
Prišla zima	24
Zimné sviatky	26
Minulosť obce a jej pamätihodnosti	28
Významné podujatia v obci	30
Časová priamka	32
Moja rodina	34
Naša obec v povestiach, básňach a piesňach	36
Prišla jar	38
Veľká noc	40
Staráme sa o svoje okolie	42
Čo už viem o našej obci	44

SLOVENSKO, MOJA VLAST'

Poznávam mapu Slovenska	46
Pohoria a nížiny na mape Slovenska	50
Rieky a vodné plochy na mape Slovenska	54
Obce a cesty na mape Slovenska	56
Prišlo leto	58
Prázdniny – sen všetkých detí	60
Opakovanie	62

Milá žiačka, milý žiak,

učebnica vlastivedy ťa bude sprevádzať počas celého školského roka. Je to pracovná učebnica, môžeš do nej písať, kresliť, zaznamenávať si a pod. Budeš objavovať veľa zaujímavého o živote vo vašej obci a v jej okolí. Dozvieš sa, čo je mapa, ako sa vyznať v plánoch a čo si v nich všímať. Budeš pozorovať prírodu a prácu ľudí v rôznych ročných obdobiach. Dozvieš sa o významných sviatkoch, ktoré slávime na Slovensku. Objavíš veľa zaujímavostí o prírode a spoločnosti.

**Pomáhať ti budú kamaráti
Michal, Slávka, Jakub a Lucia.**

Ahoj,
volám sa Michal
a teším sa,
že sa budeme
spolu učiť.

A ja som Jakub.
Teším sa,
že budem s tebou chodiť
na vychádzky a pracovať
na zaujímavých
projektoch.

Volám sa Slávka
a chcem s tebou
pozorovať, pýtať sa,
bádať a poznávať.

Ja sa volám Lucia.
Spolu všetko
hravo zvládneme.

Miesto, kde žijem a učím sa

Ja bývam
v bytovom dome
v strede obce.
A ty kde bývaš?

Ja bývam
v rodinnom dome
na hornom konci obce
pri hasičskej stanici.
Je to Vrbová
ulica 6.

ZÁKLADNÁ
ŠKOLA

OBECNÝ
ÚRAD

295

ŠTEFÁNIKOVA

32

161

1. Ako sa volá obec, v ktorej bývaš? Opíš, kde sa nachádza v obci váš bytový/rodinný dom. Doplň text, vytvoríš tak adresu svojho bydliska.

Meno: _____ Priezvisko: _____

Ulica a číslo domu: _____

PSČ: _____ Obec: _____

Štát: _____

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Čo zaujímavé je v obci, v okolí tvojho bydliska? (Spomeň napr. námestia, park, významné budovy, najbližšie ulice, najbližšiu zastávku hromadnej dopravy, poštu, obchody, zdravotné stredisko, lesy...).
- Zisti od rodičov, starých rodičov alebo na internete, či sa niekedy zmenil názov vašej obce.
- Aký je vek vášho domu a ako vyzeral v minulosti? Čo všetko sa na ňom odvtedy zmenilo?

Škola

Chlapci,
radi chodíte
do školy?

Ach,
ja nerád ráno
vstávam.

Myslím, že áno.
V škole sa dozviem
veľa zaujímavého
a mám tam dobrých
kamarátov.

2. Škola má v našom živote dôležitú úlohu. Napíš, čo znamená škola pre teba.

3. Opíš, ako vyzerá vaša škola a kde sa nachádza. Objavuj zaujímavosti obce v okolí školy. Porovnaj okolie tvojho bydliska s okolím školy.

4. Doplň text, vytvoríš tak adresu tvojej školy.

Názov školy: _____

Ulica a číslo budovy: _____

PSČ: _____ Obec: _____

Štát: _____

5. Skús odhadnúť, ako ďaleko bývaš od školy (koľko minút ti trvá cesta).

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Zisti, kedy bola postavená vaša škola. Ktorú školu navštevovali tvoji rodičia (starí rodičia)? Popros ich, aby ti porozprávali o svojich školských rokoch. Zisti, čo všetko sa odvtedy zmenilo.
- V skupinách vytvorte príbeh o vašej škole. Použite slová: vchod, chodba, trieda, riaditeľňa.

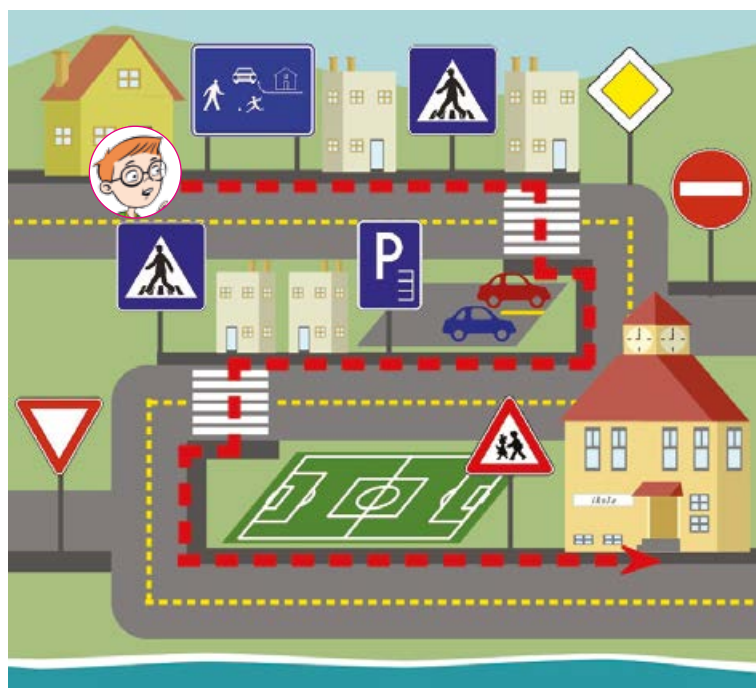
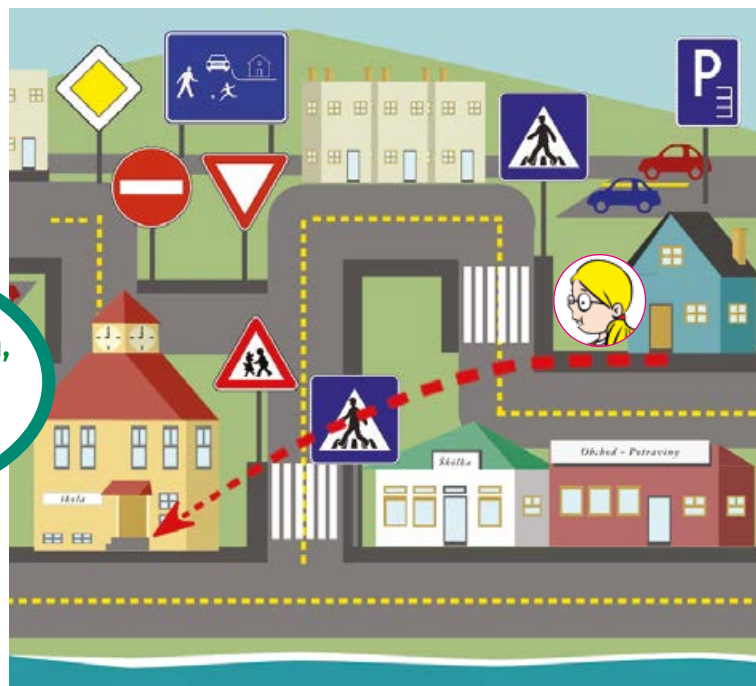
• UŽ VIEM •

Adresu môjho bydliska tvorí moje meno a priezvisko, názov ulice, číslo domu, poštové smerové číslo (PSČ), názov obce, názov štátu. V adrese školy je namiesto mena a priezviska názov školy, ďalej je v adrese názov ulice, číslo budovy, PSČ, názov obce a štátu. Na to, aby sa tvoj list kamarátovi dostal do jeho rúk, musíš správne napísať jeho adresu. Neznámemu adresu môjho bydliska nepoviem.

Bezpečná cesta do školy

Pri ceste do školy
vždy prechádzam
cez priechod pre chodcov.
Najprv sa pozriem vľavo,
potom vpravo, až potom
vstúpim na priechod
pre chodcov.

Takmer
vždy sa ponáhľam,
preto utekám
čo najkratšou
trasou.

1. Pozorne si pozri obrázky. Ktoré z detí išlo do školy správne Vysvetli prečo. Čo je dôležité urobiť pred prechádzaním cez cestu?
2. Vysvetli dopravné značky, ktoré sú na obrázkoch.
3. Ktoré dopravné značky vidíš keď ideš do školy?
4. Ktoré pravidlá dodržiavaš pri svojej ceste do školy? Ak cestuješ autom, ktoré pravidlá musíš dodržiavať? Ako sa do auta bezpečne nastupuje (vystupuje)?
5. Na čo dávaš pozor, ak cestuješ do školy prostriedkami hromadnej dopravy (ideš pešo)?

- Opíš správanie sa detí na jednotlivých obrázkoch. Uveď z vlastných skúseností, či chodci ako účastníci cestnej premávky dodržiavajú bezpečnostné pravidlá.

- Napíš pod obrázky správne riešenie dopravnej situácie.

- Niektoré deti idú v rámci obce do školy a zo školy na bicykli. Opíš situácie na obrázku. Ktorá z nich je nesprávna. Zdôvodni prečo. Kde môžeš jazdiť na bicykli? Ktoré pravidlá cestnej premávky musíš dodržiavať? Ktoré ochranné, bezpečnostné prvky musíš mať pri jazde na bicykli?

- Vysvetli dopravné značky. Prekresli si ich na výkres a vystav v triede. Na internete vyhľadaj ďalšie dopravné značky pre cyklistov.

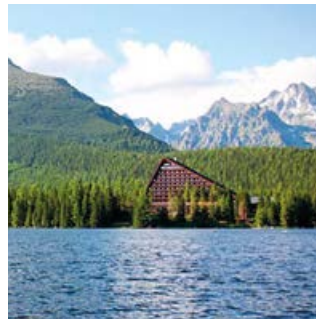

• UŽ VIEM •

Pred vstupom na priechod sa **vždy rozhliadnem, najprv vľavo a potom vpravo**. Vždy prechádzam len **cez priechod pre chodcov**. Musím sa správať disciplinovane ako chodec aj ako cestujúci v dopravnom prostriedku na ceste do školy a zo školy. Na bicykli **môžem jazdiť** len po trasách určených pre cyklistov a musím dodržiavať dopravné predpisy – pravidlá a rešpektovať dopravné značky.

Miestna krajina, obec

Čo je miestna krajina?

To sú ľudské obydľia, cesty, okolité vrchy, lesy, pastviny, priemyselné závody...

1. Pozorne si pozri obrázky a povedz, čo zobrazujú.
2. Uvažuj a povedz, ktorá krajina je na jednotlivých obrázkoch.

Keď sa napríklad na prechádzke pozrieš okolo seba, vidíš miestnu krajinu. Je to veľa budov, ulíc, námestí, parkov je to mestská krajina. Ak sú budovy a domy menšie a je ich menej, je viac záhrad, polí, lúk, pasienkov a ovocných sádov, je to vidiecka krajina (dedina). Mesto aj dedinu nazývame obec. Menšiu obec nazývame dedina, väčšiu obec – mesto.

3. Napíš 3 veci, ktoré patria iba k mestu: _____
4. Napíš 3 veci, ktoré patria iba k dedine: _____
5. Doplň do viet správne slová. V mestskej krajine nájdeme: _____
_____. Lúky, sady, vinice nájdeme najčastejšie v _____ krajine.

6. Kde môžeš nájsť? Podčiarkni farebne (**v meste**, **na dedine**, **v oboch**).

bytové domy	rodinné domy	lekáreň	polia
pastviny	ovocné sady	kúpalisko	mestský úrad
obecný úrad	kostol	továreň	kaplnku
múzeum	nemocnicu	farmu	tržnicu
štadión	školu	letisko	divadlo

Čo z toho je vo vašej obci? Ktoré ďalšie znaky mestskej a vidieckej krajiny vieš vymenovať? Opíš, ako vyzerá tvoja miestna krajina.

7. Porovnaj dopravu v meste a na dedine. Aká je dopravná situácia na cestách vo vašej obci? Ktoré druhy dopravy sú vo vašej obci?

8. Zisti, v ktorej časti vašej obce je najviac obchodov; kde sú miesta na oddych; kde je najrušnejšia doprava; ktoré zdravotnícke zariadenia sú v obci.
9. Vyber a prečiarkni slovo, ktoré nepatrí do radu slov a zdôvodni prečo.

lúky	pastviny	divadlo	polia
električka	trolejbus	traktor	lietadlo
nemocnica	električka	sídliisko	pastviny
trolejbus	ovocné sady	lesy	menšie obydlia

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Pracujte v skupinách. Na papier napíšte, čím je užitočná dedina pre mesto a čím je užitočné mesto pre dedinu. Svoje námety prezentujte pred celou triedou.

Dedina je mestu užitočná:	Mesto je dedine užitočné:

- Pozoruj a opíš povrch krajiny, kde je vaša obec (či je to krajina rovinatá alebo hornatá). Ktoré vodné toky a vodné plochy (napr. jazero), známe rastliny a živočíchy sa nachádzajú v miestnej krajine?
- Porozprávajte sa v triede o siedmich divoch sveta. Pokús sa určiť sedem divov vašej obce a jej okolia. Za najväčšie zaujímavosti

našej obce považujem: _____

_____ Čím sú výnimočné?

UŽ VIEM

Keď opisujeme obec, jej okolie, hovoríme o **miestnej krajine**. Miestnu krajinu môžu tvoriť lesy, rieky, polia, cesty, priemyselné závody a pod. V **mestskej krajine** sú vysoké domy, široké ulice, námestia, veľa podnikov a organizácií. Je tam veľa obchodov, škôl, kín, divadiel a rušná doprava. Vo **vidieckej krajine** sú polia, pastviny, lúky, prípadne vinice. Sú v nej prevažne rodinné domy.

Prišla jeseň

Slávka, ktoré ročné obdobie je pre teba najkrajšie?

Určite jeseň. Stromy žiaria farbami, záhrady a polia sú plné vitamínov...

1. Pozri si obrázok a uvažuj. Ktoré plody dozrievajú na poliach a v záhradách na jeseň? Uveď čo najviac druhov plodov.

2. Vysvetli Slávkinu vetu: Stromy žiaria farbami, záhrady a polia sú plné vitamínov.

3. Pozoruj zmeny v obci aj v jej okolí, ktoré sa dejú na jeseň. Uveď a opíš ich.

4. Ktoré zmeny pozoruješ v správaní živočíchov na jeseň?

5. Do prázdnych rámciekov nakresli alebo napíš, ako využívaš voľný čas v jeseň.

6. Zisti, kedy je na jeseň rovnodennosť (rovnaká dĺžka dňa a noci). Informácie vyhľadaj v encyklopédiách, na internete a pod. Vyznač rovnodennosť na obrázku zvislou čiarou. Deň vyznač belasou a noc čiernou farbou. Čo sa deje s dĺžkou dňa a noci po rovnodennosti?

Na jeseň sa **dni krátia**, **počasie je chladnejšie**, viac daždivé, listy menia svoju farbu. Sťahovavé **vtáky odlietajú** do teplejších krajín. Ľudia **zbierajú úrodu** z polí a záhrad.

7. Napíš názvy jesenných mesiacov a charakterizuj ich podľa obrázkov.

8. Zakrúžkuj znaky, ktoré platia pre dnešné počasie. Dnešný dátum:

BÁDAJ • RIEŠ • TVOR

- Rozdelte sa na vychádzke do skupín. Každá skupina pozoruje a zaznamenáva si niečo z jesennej prírody (napr. spev vtákov, listy stromov, plody). Pozorovania v triede porovnajte a vyhodnoťte.
- Doneste si z vychádzky jesenné listy a spoločne vytvorte z nich niečo zaujímavé. Najskôr každý pomenuje rastliny, z ktorých sú listy.
- Vytvorte tekvicové strašiaky a urobte si výstavu.
- Ráno v škole pred vyučovaním zistite a zapíšte vonkajšiu teplotu a zhodnoťte viditeľnosť (svetlo, tma, používanie umelého osvetlenia). Robte tak v rovnakom čase do vianočných prázdnin. Merania a pozorovania vyhodnoťte.

UŽ VIEM

Na jeseň sa znižuje nočná aj denná teplota. Dni sa začínajú skracovať, listy na stromoch menia farbu a opadávajú. V záhradách a na poliach ľudia zbierajú úrodu a pripravujú pôdu na prezimovanie. Aj zvieratá voľne žijúce v prírode si pripravujú miesto na prezimovanie a sťahovavé vtáky odlietajú do teplejších krajín.